

MOKSLINIŲ TYRIMŲ DISKURSAS: ARGUMENTŲ METAFORIZACIJA ANGLŲ IR LIETUVIŲ KALBOSE

INESA ŠEŠKAUSKIENĖ

Santrauka

Tradicinėje lingvistikoje mokslinis tekstas laikomas iš esmės nemetaforiniu, nes tai prieštarautų esminiam mokslo siekiui ieškoti tiesos ir ją adekvačiai pateikti skaitytojui. Tokį požiūrį lemia tradicinis metaforos supratimas, kai ji laikoma teksto „pagražinimu“, vaizdine priemone, dėl to esą vartojama tik grožiniame tekste. Kognityvinės lingvistikos, ypač konceptualiosios metaforos teorijos kūrėjai metaforą supranta kitaip – kaip vienos srities suvokimą per kitą sritį, kai pirmoji yra suvokimo tikslas, o antroji – suvokimo šaltinis; šis suvokimas vyksta remiantis žmogaus patirtimi, kuri atsispindi kalboje ir kitose žmogaus pažinimo srityse.

Remdamiesi šia metaforos samprata, mokslininkai išsiaiškino, kad mokslinis tekstas yra vienas labiausiai metaforizuotų. Šio tyrimo tikslas – atskleisti mokslinių tekstų metaforizacijos polinkius anglų ir lietuvių kalbomis kontekstuose, kuriuose aptinkama lema „*argument*“*, ypač dažnai pasitaikanti akademiniam diskurse. Duomenys tyrimui surinkti iš Britų nacionalinio tekstyno (BNC) ir lietuvių akademinės kalbos tekstyno (CoraLit). Tyrimas grindžiamas Charles'o Fillmore'o interpretacinių rėmų teorija ir jos pagrindu George'o Lakoffo sukurta konceptualiosios metaforos teorija. Rezultatai rodo, kad tiek angliškuose, tiek lietuviškuose tekstuose išryškėja iš esmės tos pačios metaforos: TYRIMAS / ARGUMENTAS YRA OBJEKTAS / DAIKTAS, TYRIMAS / ARGUMENTAS YRA PASTATAS, TYRIMAS / ARGUMENTAS YRA ŽMOGUS, TYRIMAS / ARGUMENTAS YRA ŽODINĖ (SAKYTINĖ) KOMUNIKACIJA. Jų realizacija anglų ir lietuvių kalbomis turi panašių ir skirtingų bruožų, atsispindinčių junglumo modeliuose. Lietuvių kalba labiau linkstama *argumentą* konceptualizuoti kaip daiktą, o anglų – kaip žmogų. Manytina, kad „atkoduoti“ metaforinius įvaizdžius ir parinkti konkrečiai kultūrai būdingus junglumo modelius ypač aktualu vertėjams.